

Saknar socialarbetarnas röster i offentliga samtalet

Debattlustans röster handlar om nödvändigheten av att socialarbetare deltar i det offentliga samtalet. Ytterst handlar det om vår yttrandefrihet och demokrati och vad en tystnadskultur kan få för konsekvenser på samhällsnivå.

Den omfattande boken består av flera delar och inledningsvis beskriver **Jörgen Lundälv**, som är docent i socialt arbete vid Institutionen för socialt arbete i Göteborg, den förändring som socialt arbete genomgått och som påverkat socialarbetarna och deras aktiva deltagande i det offentliga samtalet. Den individualisering som skett till men för det gemensamma, hur olika styrfilosofier som NPM (New Public Management) begränsat socialarbetarnas möjligheter till reflektion.

I den första delen får vi en historisk tillbakablick på hur olika samhällsdebattörer påverkat utvecklingen. Ett exempel är **Lis Asklund**, en av dem som modigt och envetet lyft hur utsatta människor svikits av välfärdssamhället. Författaren har studerat inom vilka områden flera kvinnliga samhällskritiker debatterat svensk socialpolitik under åren 1897-2015. Han redovisar också flera nutida debattörer bland annat **Susanna Alakoski** som problematiserar flera välfärdsfrågor och **Göran Greider** och **Åsa Linderborg** som i *Populistiska manifestet*, fokuserar på klassorättvisorna. Andra exempel är **Katarina Wennstam** och **Maria Sveland** som skrivit om kvinnors utsatthet.

Det finns en tystnadskultur som medfört att socialarbetarna flyr (byter arbete) istället för att protestera. Och en rädsla för repressalier och hot på sociala medier. Att göra sorti istället för att försöka förändra visar på en vanmakt och en växande osäkerhet i yrket som **Lisa Bjurwald** också beskrivit i sin bok *Skrivbordskrigarna* (2013). Andra debattörer har skrivit om den tystnad som präglar yrket: "Var har de

förtröstansfulla professionella socialarbetarna tagit vägen?"

Den medierapportering som sker handlar ofta om skandaler och behovet av att leta efter syndabockar. Frånvaron av de yrkesverksammars röster ger en ytlig bild av socialt arbete och blir till "ett negativt brus", skriver Lundälv.

Den andra delen redovisar röster från socialarbetare genom en nationell webbenkätundersökning från 2017. Syftet var att få kunskap om hur socialarbetare förhåller sig till opinionsbildning. De svarade på frågan om hur det upplever den generella debatten om socialpolitik. Hela 43 procent upplevde samhällsdebatten som negativ. De socialarbetare som publicerat artiklar angav att de mötte mest positiv respons från kollegor och klienter och mest negativa reaktioner från arbetsgivare. Att kritiskt yttra sig offentligt kan skapa otrygghet, vilket bidrar till att tystnaden brer ut sig.

I den tredje delens *Debattinstruktioner* ger Jörgen Lundälv praktiska redskap samt råd, som handlar om att vara saklig och påläst och han betonar samtalets viktiga roll. Ett avsnitt behandlar frågor om etik och etiska utmaningar. Författarens ambition är att stimulera och uppmuntra fler att delta i det demokratiska samtalet, att utnyttja yttrandefriheten, stärka demokratin i samhället. Något som har stor betydelse även för de människor som är beroende av välfärden.

Debattlustans röster ger en allsidig och saklig genomgång av behovet och nödvändigheten för socialarbetare och forskare att vara aktörer i det offentliga samtalet om socialt arbete och socialpolitik. Den ger en bra analys av debattläget i Sverige för alla som är engagerade i de socialpolitiska frågorna och är ett viktigt bidrag till att klargöra hur det offentliga samtalet är en förutsättning för ett levande demokratiskt välfärdssamhälle.

Om man vill nå reflekterande yrkesverksamma men osäkra socialarbetare skulle jag önska en populärversion av boken.

Att bryta tystnaden är en välgärning för demokratin.

Claudette Skilving

Debattlustans röster. Samhällskritik i socialpolitik och socialt arbete.

Jörgen Lundälv

Premiss förlag